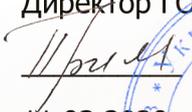
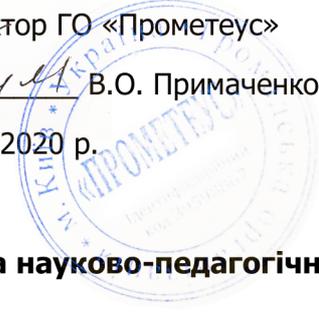

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ГО «Прометеус»

 В.О. Примаченко

11.03.2020 р.

Програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти

Курс «Осмилені й переосмилені»

Загальні положення

Літературна лабораторія та Відділ освітніх програм Мистецького арсеналу представляє унікальний лекційний проєкт «Осмилені і переосмилені». Він започаткований для знавців української літератури, шкільних вчителів мови та літератури, викладачів закладів вищої та професійної освіти та присвячений життю та творчості найвідоміших постатей українського літературного скарбу – від Григорія Сковороди до Василя Стуса.

Партнер проєкту – Інститут післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Мета циклу лекцій – ознайомити педагогів із найновішими тенденціями підходів до вивчення й інтерпретації текстів та біографій письменників, подати індивідуально-авторський погляд українських фахівців та розвиток та становлення відомих літераторів. Формат циклу лекцій передбачає розповіді про маловідомі факти з життя класиків, нові прочитання відомих творів шкільної програми, а також виклад основних тез ключових наукових монографій, необхідних для розуміння постаті кожного із письменників. Це виклад у популярній формі аспектів, за висвітленням яких не завжди встигають підручники. Цикл лекцій розрахованих на аудиторію, яка володіє професійними літературознавчими знаннями та прагне поглибити та розширити не тільки професійні навички, а й світоглядні.

Кожна із десяти лекцій — авторська розробка. Відеоматеріали відзняті під час заходів Мистецького арсеналу у жовтні-листопаді 2017 року, тому на них присутня жива взаємодія із аудиторією. Лекції не обмежуються підготовленим текстом, автор продовжує свій монолог відповідно до реакції слухачів, рівня їхньої підготовки, запитань та відповідей протягом викладу матеріалу. До кожної лекції розроблені текстові завдання, список літературних джерел та додаткових матеріалів, які допоможуть слухачам опанувати курс та розвивати надалі набуті знання.

Цільова аудиторія

Педагогічні працівники, науково-педагогічні працівники, освітні тренери, батьки школярів та всі охочі долучитись до нових знань та вмінь.

Тематичний розподіл

Тема 1. «Не равное всъм равенство», або як сприймати Сковороду

Григорій Сковорода - найвідоміший український філософ, невловний мандрівник і любитель свободи, вихованець «Києво-Могилянської академії». Чи можливо відновити код до розуміння філософських пошуків Сковороди, що трапляється, коли читати його тексти спрощено, і чи потрібно ускладнювати життя школярів надмірними інтерпретаціями?

Тема 2. ГОГОЛЬ/GOGOL від політики до культурних контекстів

Микола/Николай Гоголь – український письменник чи російський автор? Літературний мультикультурний геній чи роздвоєний класик? Постать Миколи/Николая Гоголя непокоїть літературознавців, змушує раз за разом звертатись до його текстів та шукати нові змісти. Як же ближчі до нас у часі теоретики й історики літератури дають собі раду з цим? Котрі з його текстів цінують більше? Яким взагалі постає Микола/Николай Гоголь в сучасних літературознавчих дослідженнях?

Тема 3. Леся Українка як культурна героїня ХХІ століття

Леся Українка - письменниця, що творчістю випередила свій час – і опинилася у списку класики уже по смерті, зате на самій його вершині. Найкращі її твори довго залишалися недооціненими або прочитаними настільки ідеологічно вивірено, що й сліду від первісного задуму не лишалося. Про що нам сьогодні промовляють «Лісова пісня» та «Бояриня» і чи справді Леся Українка лише тепер стала культурною героїнею початку століття? Як читати письменницю сучасникам і чому вона ніколи не сумнівалась у своїй місії?

Тема 4. Шевченко як ейдос, або чи можливий вихід із платонівської печери

Тарас Шевченко – культова постать української літератури, про яку сказано стільки, що, здавалось, додати вже не буде чого, проте, як і завжди буває з справді унікальними письменниками та поетами, завжди існують нові способи прочитання та пошуків автора для себе. Чи справді Шевченка читають? Може, лише шанобливо завчають канонічний список, який починається із «Заповіту»? Що читав сам Шевченко, чим надихався, що в його недовгому житті було невідповідним і чому він прожив вік саме так, щоб не змогти не стати іконою?

Тема 5. Еволюція Павла Тичини, Максима Рильського, Миколи Бажана

Павло Тичина, Максим Рильський, Микола Бажан - троє поетів, які починали як яскраві новатори, жоден не емігрував, усі вони стали класиками радянської літератури за життя, отримали головні державні нагороди та обіймали важливі адміністративні посади. Але що насправді є мірилом успіху з погляду вічності? Чи змогли ці автори зберегти талант і здатність до справжньої творчості? Що з написаного ними до і після проголошення соціалістичного реалізму витримало випробування часом? Як має відбуватися перегляд спадку таких неоднозначних постатей літературного канону та які життєві кризи та різні етапи творчості були у кожного з митців.

Тема 6. Безґрунтовні романтики Миколи Хвильового

Микола Хвильовий – невітлені мрії про «загірну комуну» обірвали життя письменника та стали однією із перших ластівок розстріляного відродження. Як тепер розібратися з оцінкою особистості та поглядів Хвильового? Що читати з його творів? І як читати цю експериментальну прозу? Як учитель разом зі школярем має вибрати найкраще і спробувати зрозуміти стиль і метод автора?

Тема 7. Ольга Кобилянська. Природа царівни

Ольга Кобилянська - модернізм, фемінізм і, насамкінець, націоналізм – як вони поєднані у світогляді письменниці? Чому вона обирає не німецьку мову, а українську – і стає визначною постаттю в каноні української літератури замість посісти місце у другому чи третьому ряду австрійського красного письменства? Якою бачили Кобилянську сучасники? На кого звертала свій погляд вона?

Тема 8. Іван Франко. Не | каменя

Іван Франко – поет, вчений, редактор, перекладач, один з найбільших інтелектуалів свого часу, номінант на Нобелівську премію. Яким було становлення людини та поета? Як пишуть

про Франка сучасні дослідники? Чому у збірці «Зів'яле листя» не йдеться про дружину Ольгу Хоружинську? Чи справді «Мойсей» – саме той центральний твір, який потрібно вивчати у школі?

Тема 9. Як зроблений Стус: соціокультурні принципи «вписування» в літературне поле»

Василь Стус - останній пророк і поет. Що ним рухало і як так сталося, що геніальний митець, глибокий інтелектуал став символом нації? Як зараз читають і як насправді треба читати Стуса? Які ключі до розуміння його творчості, і що залишається на сторінках мало ким прочитаних спогадів та наукових монографій? Як розказати школярам про Стуса так, щоб вони поверталися до перепрочитання його текстів у дорослому житті?

Тема 10. Олександр Довженко: тексти з подвійним дном

Олександр Довженко - кінорежисер та письменник, одна з провідних постатей світового кінематографа та класик української літератури. Ким він був насправді? Які фільми Довженка варто переглянути ще раз і переосмислити? Який його найкращий прозовий твір: «Зачарована Десна», «Україна в огні» чи інший – і чи саме він включений до «золотого списку» шкільної програми?

Мета курсу

Ознайомити педагогів із найновішими тенденціями підходів до вивчення й інтерпретації текстів та біографій письменників, подати індивідуально-авторський погляд українських фахівців та розвиток та становлення відомих літераторів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться

Загальні: знання і розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність.

Фахові: професійно-педагогічна, інформаційно-комунікаційна, інноваційно-дослідницька, методична, компетентності з інформальної освіти та професійно-особистісного розвитку, мовленнєва, цифрова, емоційно-етична компетентність.

Обсяг курсу

15 годин (0,5 кредита ЄКТС)

Форма навчання

Онлайн-курс, опановується дистанційно

Форма підтвердження результатів навчання

Сертифікат про успішне завершення навчання з вказання кількості годин. Автентичність сертифікату можна перевірити за посиланням на ньому. Всі видані сертифікати внесено до реєстру, з яким можна ознайомитись за посиланням.

Напрямок навчання

Професійний розвиток педагогічних та науково-педагогічних працівників з української літератури.

Навчальна програма

Назва розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Тестування	Самостійна робота
Вступ	1	1	0	0
Тема 1. «Не равное всъм равенство», або як сприймати Сковороду	1,4	1	0,2	0,2
Тема 2. ГОГОЛЬ/GOGOL від політики до культурних контекстів	1,4	1	0,2	0,2
Тема 3. Леся Українка як культурна героїня XXI століття	1,4	1	0,2	0,2
Тема 4. Шевченко як ейдос, або чи можливий вихід із платонівської печери	1,4	1	0,2	0,2
Тема 5. Еволюція Павла Тичини, Максима Рильського, Миколи Бажана	1,4	1	0,2	0,2
Тема 6. Безґрунтовні романтики Миколи Хвильового	1,4	1	0,2	0,2
Тема 7. Ольга Кобилянська. Природа царівни	1,4	1	0,2	0,2
Тема 8. Іван Франко. Не каменярь	1,4	1	0,2	0,2
Тема 9. Як зроблений Стус: соціокультурні принципи «вписування» в літературне поле»	1,4	1	0,2	0,2
Тема 10. Олександр Довженко: тексти з подвійним дном	1,4	1	0,2	0,2
Всього годин	15	11	2	2

Автори програми

Віра Агеєва

Віра Агеєва – професорка, доктор філологічних наук, викладач Національного університету «Кієво-Могилянська академія», лауреатка Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1996), Премії Петра Могили (2008), Премії інтернет-видання «ЛітАкцент» (2012). Член журі премії «Книга року ВВС». Співзасновниця Київського інституту гендерних досліджень.

Досліджує українську літературу ХХ століття, розвиток українського модернізму, гендерні аспекти української літератури. Авторка численних праць, серед яких — «Поетеса на зламі століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації» (1999), «Три долі: Марко Вовчок в українській, російській та французькій літературі» (2002), «Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму» (2003), «Проза про життя інших: Юрій Косач: тексти, інтерпретації, коментарі» (2003), «Поетика парадокса. Інтелектуальна проза Віктора Петрова-Домонтовича» (2006), «Апологія модерну: обрис ХХ віку» (2011), «Мистецтво рівноваги. Максим Рильський на тлі епохи» (2012), «Дороги й середохрестя» (2016), «Візерунок на камені. Микола Бажан: життєпис (не)радянського поета» (2018).

Ростислав Семків

Ростислав Семків – кандидат філологічних наук, доцент кафедри літературознавства Національного університету «Кієво-Могилянська академія». Лауреат видавництва

«Смолоскип» (у номінаціях «Проза» (1998) та «Есеїстика» (1999)). З 2003 року – директор видавництва «Смолоскип».

Автор книжок «Фрагменти: Літературознавчі есе» (2001), «Іронічна структура. Типи іронії в художній літературі» (2004), «Як писали класики: поради перевірені часом» (2016), а також статей у фахових періодичних виданнях, газеті «Дзеркало тижня», часописі «Критика», оглядів і рецензій на літературному порталі «ЛітАкцент» та в журналі «Український тиждень». Переклав романи «Білі зуби» Зеді Сміт, «Все ясно» Джонатана Сафрана Фоера, монографію «Західний канон» Гарольда Блюма.

Викладає курси «Теорія літератури», «Вступ до компаративістики», «Сатира і гумор у європейських літературах», «Література американського кіберпанку» в Києво-Могилянській академії.

Олексій Сінченко

Олексій Сінченко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики Київського університету імені Б. Грінченка. Член Українського центру Міжнародного ПЕН-Клубу. Головний редактор серії «Постаті культури» видавництва «Дух і Літера».

Упорядник книжок Євгена Сверстюка «Гоголь і українська ніч» (2013), «Шевченко понад часом. Есеї» (2015), «На полі чести» (2015), книжки Романа Корогодського «Брама світла: Шістдесятники» (2009), антології «Дисиденти» (2018). Автор навчального посібника «Комунікативні стратегії в теорії літератури: автор, текст, читач» (2015), співавтор праць «Влада, суспільство, громадянин: проблеми взаємодії в сучасній Україні. Аналітична доповідь» (2013), «Українська культура: еволюція кризової свідомості» (2013).

Викладає методологію і методи літературознавчих досліджень; літературну критику ХХ-ХХІ століть; літературознавчий аналіз тексту; новітні теоретико-літературні школи; історію української літератури і літературної критики в Київському університеті імені Б. Грінченка.

Реалізація програми

Громадська організація «Прометеус».

Програму розроблено відповідно до сучасної державної освітньої політики, Концепції Нової української школи та стратегії реформування освіти в Україні, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. №800 зі змінами та доповненнями від 27 грудня 2019 р. №1133).